

ВІДГУК

Офіційного опонента, доктора медичних наук, професора **АСЛАНЯНА Сергія Арменаковича**, заслуженого лікаря України, лауреата національної премії України ім. Б. Патона у галузі науки і техніки, доцента кафедри військової хірургії Української військово-медичної академії на дисертацію **Кушніра Валерія Олександровича** на тему: **«Оптимізація клініко-лабораторного скринінгу новоутворень шкіри у військовослужбовців Збройних Сил України»**, подану до захисту у спеціалізовану Вчену раду ДФ 05.600.098, що утворена згідно з наказом в.о. ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова № 190 від 01.12.2023 р. на підставі рішення Вченої ради Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова № 5 від 30.11.2023 р. з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Ступінь актуальності обраної теми

Підрозділ дерматоонкології являється однією з найбільш актуальних напрямків сучасної дерматології. І саме цьому присвячена дисертаційна робота Валерія Олександровича Кушніра, що і робить її актуальною. Дисертаційна робота була зосереджена на ранньому виявленні, оптимізації діагностики, подальшому супроводу та експертизі новоутворень шкіри не тільки військовослужбовців, а і цивільного населення України різних вікових груп. Дійсно, актуальність теми дисертації, насамперед, ґрунтується на значній поширеності пухлин шкіри серед населення як підліткового, так і дорослого віку. Відомо, що новоутворення шкіри є загальнопоширеним явищем серед населення усієї планети, і до того ж, згідно даних дослідників з відкритих джерел, поширеність новоутворень шкіри може варіювати залежно від географічного регіону та інших факторів. У деяких з регіонів, а саме у східній частині Євразії, виявляється суттєве зростання цього показника. І хоча

самі по собі пухлини шкіри частіш за усе є доброякісним явищем, що супроводжує усіх людей з раннього дитячого чи підліткового віку і у більшості клінічних спостережень являється нормою. Однак, ускладнення, що виникають під дією чинників зовнішнього середовища, зокрема ультрафіолетового випромінювання, можуть мати негативний, а інколи, і фатальний результат.

Статистичні дані про поширеність новоутворень шкіри включають такі факти:

- за даними ВООЗ, щорічно у світі діагностується близько 2-3 мільйонів нових виявлень злоякісних новоутворень шкіри, з яких майже половина становить рак шкіри;

- залежно від географічної області, поширеність новоутворень шкіри може варіювати. Висока поширеність спостерігається в районах з яскравим сонячним кліматом, де люди піддаються високому ризику дії ультрафіолетового випромінювання;

- за оцінками ВООЗ, загальна поширеність раку шкіри зросла в усьому світі впродовж останніх десятиліть;

- за даними Американського онкологічного товариства, у США виявляється близько 5,4 мільйона нових випадків раку шкіри щороку;

Важливо зазначити, що військовослужбовці в усіх країнах світу є окремою декретованою групою населення, яка доволі часто змушена перебувати в умовах підвищеного ризику без належного медичного забезпечення та супроводу. Виходячи із цього тему дисертаційної роботи Валерія Олександровича Кушніра, що присвячена вивченню стану поширеності новоутворень шкіри серед військовослужбовців ЗСУ, покращенню їх діагностики, супроводу та експертної оцінки на різних рівнях надання медичної допомоги та лікування, слід вважати актуальною як з наукової, так і з практичної точок зору, що вирішує важливу медико-соціальну

задачу сучасної медицини, зокрема дерматоонкології, як підрозділу дерматовенерології.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Дисертація виконана у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова та є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри шкірних та венеричних хвороб з курсом післядипломної освіти на тему: «Новітні аспекти діагностики, перебігу та розробка і впровадження у практику сучасних методів комплексного лікування хронічних дерматозів та ПСШ» (номер державної реєстрації 0119U000712).

Дисертаційна робота здобувача виконана на високому науковому та методичному рівні. Вибір та обґрунтування теми дисертації базується на ретельному аналізі сучасних наукових даних, представлених у фахових публікаціях вітчизняних та зарубіжних видань. Тема та завдання виконаної дисертаційної роботи є актуальними для дерматології та дерматоонкології, важливими у теоретичному та практичному аспектах.

У процесі виконання дисертаційної роботи автором проведено клінічне та лабораторне обстеження достатньої кількості пацієнтів з неоплазмами шкіри серед військових та цивільного населення із застосуванням як стандартних клінічних і лабораторних, так і спеціальних методів обстеження (дерматоскопія), які є сучасними й високо інформативними, що дозволяють отримати достовірні наукові дані. На належному рівні виконано аналіз та узагальнення отриманих даних, результати досліджень ґрунтовно оброблені методами математичної статистики у ліцензійному програмному забезпеченні. Висновки дисертації відповідають її завданням та є логічним стислим підсумком усієї виконаної роботи.

Результати дисертаційної роботи висвітлено в 7 публікаціях (6 статей у вітчизняних та іноземних періодичних наукових виданнях і 1 – у виданні, що

включено до міжнародної науко метричної бази Web of Science). Також висвітлено у тезах матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

Усі публікації є науковими працями, які підготовлені на високому науковому рівні відповідно до сучасних вимог щодо опублікування наукових робіт у фахових виданнях, які пройшли усі необхідні етапи експертних оцінок.

Отже, дисертаційна робота Валерія Олександровича Кушніра загалом виконана на високому науковому та методичному рівні відповідно до вимог дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Наукова новизна отриманих дисертантом результатів, сформульованих висновків і практичних рекомендацій дисертаційної роботи не викликає сумніву. Автором уперше проведено дослідження пухлин шкіри серед військовослужбовців Збройних Сил України з метою створення та оптимізації алгоритму обстеження та подальшого ведення і, саме головне, експертне оцінювання таких пацієнтів. Здобувачем також уперше уточнено наукові дані та запропоновано простий і зрозумілий маршрут пацієнта як для первинної ланки наданні медичної допомоги, так і для вторинної та третинної ланок спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги, а також уперше в Україні наведено статистичні дані щодо поширеності доброякісних пухлин шкіри серед військовослужбовців ЗСУ. Дисертантом розроблено та створено групи ризику щодо злоякісних новоутворень шкіри, а також обґрунтовано доцільність застосування ABCD правила та ABCD алгоритму із підрахунком значення загального дерматоскопічного індексу у поєднанні із трибальною шкалою додаткових дерматоскопічних структур на підставі отриманих результатів роботи.

Отримані результати повністю викладено в 7 опублікованих наукових працях, у тому числі: 5 статей – у фахових вітчизняних наукових виданнях, 1 статтю опубліковано в закордонному науковому журналі, який включено до міжнародної науково метричної бази Web of Science; 1 статтю опубліковано в закордонному науковому журналі; 3 наукових праці опубліковано у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій (Афіни, Греція та Гельсінкі, Фінляндія).

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертації, обґрунтовані результатами обстеження достатньої кількості пацієнтів, пацієнтів з новоутвореннями шкіри, із застосуванням сучасних методів дослідження. Відповідно до мети та завдань роботи автором проведено стандартне клінічне, інструментальне та лабораторне обстеження пацієнтів, а також застосовано спеціальні методи дослідження (дерматоскопія) з метою диференціювання новоутворень шкіри, підрахунку загального дерматоскопічного індексу та виявлення додаткових дерматоскопічних структур за наявності та необхідності. Слід зазначити, що всі методи досліджень є сучасними й високо інформативними, які повністю відповідають поставленій меті і задачам наукової роботи. Отримані результати досліджень піддано ретельній статистичній обробці, їх достовірність не викликає сумніву. Висновки дисертації сформульовано відповідно до результатів дослідження та їх аналізу, вони повністю відповідають завданням дослідження. Отримані результати й основні положення дисертації викладені і обговорені у наукових публікаціях та під час фахових науково-практичних конференцій.

На підставі вище наведеного можна вважати, що усі наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи є достатньою мірою обґрунтованими та достовірними.

***Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння
здобувачем методологією наукової діяльності***

Під час виконання поставленого наукового завдання Кушнір Валерій Олександрович продемонстрував високий рівень оволодіння методологією наукової діяльності як на етапах планування дисертаційного дослідження – проведення інформаційно-патентного пошуку, розробка плану досліджень, обрання необхідних методів дослідження тощо, так і безпосередньо у процесі виконання наукової роботи – оволодіння клінічними методиками, виконання статистичної обробки отриманих результатів, здатність до їх узагальнення, аналізу, обґрунтування та формулювання основних положень та висновків дисертації, підготовки та оформлення публікацій у наукових фахових виданнях. Вважаю, що дисертант у процесі наукової роботи на належному високому рівні оволодів методологією наукової діяльності, що дало можливість повністю виконати мету та завдання дисертаційної роботи.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження

Результати дисертаційного дослідження мають важливе теоретичне та практичне значення, яке полягає у розширенні знань та розуміння поширеності новоутворень шкіри не тільки у військовослужбовців, а і цивільного населення, підходів до їх обстеження та діагностичних критеріїв, що надає можливість у короткі терміни виставити правильний та повний діагноз, запідозрити злоякісний процес і, за необхідності, направити на діагностичну біопсію з подальшим гістологічним дослідженням, що у свою чергу полегшує роботу та ведення таких пацієнтів на етапі військової експертизи стосовно визначення ступеню придатності до військової служби.

Важливе практичне значення результатів наукової роботи полягає у своєчасному виявленні та обґрунтованому дерматоскопічному обстеженні пацієнтів, що достовірно підвищує ефективність диференційної діагностики утворень меланоцитарної та немеланоцитарної природи і визначення ступеню доброякісності, підозрілості чи злоякісності процесу.

Результати даного дослідження лягли в основу методичних рекомендацій щодо дерматоскопічного обстеження військовослужбовців з новоутвореннями шкіри у військово-медичному клінічному центрі центрального регіону (ВМКЦ ЦР) та впроваджені у роботу кафедр патологічної анатомії та шкірних і венеричних хвороб з курсом ПО ВНМУ ім. М.І. Пирогова, в лікувально-діагностичну роботу шкірно-венерологічного відділення ВМКЦ ЦР, ВМКЛРЦ (військово-медичний клініко-реабілітаційний центр м. Ірпінь), в/ч А 1249 (військовий мобільний шпиталь м. Маріуполь), в/ч А 2339 (військовий шпиталь м. Хмельницький), та військово-лікарську експертизу Центрального регіону.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому

Зміст і структура дисертаційної роботи Кушніра Валерія Олександровича відповідають сучасним вимогам щодо оформлення дисертацій. Робота написана українською мовою за традиційною схемою, складається з анотації, вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів дослідження, розділів власних досліджень, аналізу й узагальнення одержаних результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку джерел літератури, додатків. Усі розділи дисертації викладено послідовно, ґрунтовно, у науковому стилі. Загальний обсяг роботи становить 170 сторінок комп'ютерного тексту, з яких основний текст роботи займає 138 сторінок. Зміст роботи ілюструють 12 таблиць та 65 рисунків.

Анотація дисертації викладена українською та англійською мовами ідентично. В анотації відображено основні результати дисертаційної роботи, наведено ключові слова роботи, а також список публікацій здобувача з основними результатами дисертації та наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

У «Вступі» дисертації автор переконливо доводить актуальність теми, завдання роботи та її зв'язок з науковими програмами, визначені конкретні задачі дослідження, дана характеристика об'єкту та предмету дослідження.

Представлені відомості про наукову новизну роботи, практичне значення, апробацію матеріалів дисертації на наукових та науково-практичних конференціях, впровадження їх в практику закладів охорони здоров'я та закладів оборони України.

У розділі 1 «Огляд літератури», який складається із трьох підрозділів, побудований на аналізі великої кількості сучасних джерел інформації (90 джерел, в тому числі 15 – кирилицею, 75 – латиницею) і свідчить про вміння дисертанта працювати з літературою, добре володіння ним методами аналізу та синтезу наукової інформації, що присвячена вивченню новоутворень шкіри, особливостей діагностування доброякісних, підозрілих та злоякісних пухлин шкіри, сучасними підходами – дерматоскопією новоутворень та гістологічним дослідженням отриманого результату під час діагностичних біопсій. Даний розділ закінчується резюме, з якого можна зрозуміти, чому автором обрані мета та завдання роботи.

У розділі 2 «Матеріали та методи дослідження» представлено дані щодо дизайну дослідження, детально наведені характеристики обстежених пацієнтів та хворих з різними типами невусів та злоякісних новоутворень шкіри, застосованих методів дослідження, а також подані детальні критерії включення та виключення з дослідження. Автор детально описує нормативні документи та клінічні настанови, за якими здійснював верифікацію діагнозів та застосовував методи обстеження.

Основні результати проведеної дисертантом роботи знайшли своє відображення у 3, 4 та 5 розділах дисертації. Саме в них В.О. Кушнір характеризує клінічні особливості пацієнтів, зміни клінічних та морфологічних показників у хворих та пацієнтів, а також проводить детальну оцінку результатів анкетування та інструментального обстеження. Окрім того, детально описується методика дерматоскопічного обстеження. Усі вказані розділи роботи закінчуються формулюванням резюме, які додатково підкреслюють важливість результатів досліджень.

Розділ 3 «Морфологічний та прогностичний аналіз злоякісних новоутворень шкіри у військовослужбовців Збройних Сил України» викладений на 26-ти сторінках тексту.

Розділ містить 24 рисунки і 3 таблиці.

Дисертант, згідно до сучасних міжнародних рекомендацій, вивчив поширеність злоякісних новоутворень шкіри у хворих військовослужбовців та членів їх сімей і підозрілих новоутворень у пацієнтів серед зазначеної групи. У цій частині роботи автор детально описує фенотипові ознаки пацієнтів, дерматологічні ознаки, дерматоскопічні та клініко-морфологічні особливості пухлин у залежності від віку, кількості і розміру усіх новоутворень на тілі пацієнтів та тривалості служби. Також описує характер служби (праці) і терміни перебування на військовій службі чи праці досліджуваних.

Розділ 3 закінчується загальними висновками у яких підкреслюється важливість дерматоскопічного обстеження новоутворень шкіри, зв'язок меланомного раку шкіри із великою кількістю меланоцитарних невусів на шкірі і зв'язок між тривалим терміном перебування на службі із захворюваністю на злоякісні новоутворення.

У розділі 4 «Діагностичні підходи та прогностичний аналіз меланоцитарних та немеланоцитарних невусів у військовослужбовців Збройних Сил України» (30 сторінок, п'ять підрозділів) автор детально описує особливості між різними групами пацієнтів з великою та малою кількістю новоутворень шкіри меланоцитарної та не меланоцитарної природи у порівнянні із групою здорових осіб у яких також є невелика кількість меланоцитарних невусів. Даний розділ роботи добре проілюстрований таблицями (2) та рисунками (25), які додатково підкреслюють важливість проблеми, що автор підняв у роботі.

У підрозділі 4.1 «Здорові» (сторінки (3), рисунки (2)) автор дає повний опис клініко-дерматоскопічної картини військовослужбовців, що були визнані

лікарсько-льотною та військово-лікарською комісіями як практично здорові люди, але які, все ж, мали невелику (найменшу) кількість меланоцитарних утворень на шкірі (до 10 шт.). Автор, також, звертає увагу на низький показник ЗДІ, менше 1,5 і, також, невеликі розміри утворень – до 0,6 см. в діаметрі у даної групи пацієнтів.

У підрозділі 4.2 «Прості меланоцитарні невуси» (сторінки (2), рисунки (2)) та 4.3 «Диспластичні (атипові) невуси» (сторінки (8), рисунки (9)) автор наводить два різних спостереження однієї групи пацієнтів – з множинними (великою кількістю) меланоцитарними утвореннями шкіри. Дану групу у всьому світі прийнято вважати групою ризику щодо злоякісних новоутворень. Але різний ступінь цих ризиків дає можливість розділити когорту пацієнтів на групу з множинними простими невусами з достатньо низьким значенням ЗДІ (від 2,0 до 3,5) та групу з диспластичними невусами, які досить часто дерматоскопічно імітують меланому і мають значно вище значення ЗДІ (від 3,5 і вище), що потребує додаткового діагностичного втручання у вигляді ексцизійної біопсії з подальшим гістологічним дослідженням отриманого зразку. Однак, як наголошує автор, обидві групи пацієнтів однаково потребують тривалого диспансерного нагляду із застосуванням дерматоскопії.

У підрозділі 4.4 «Поодинокі меланоцитарні невуси» (сторінки (2), рисунки (2)) дисертант описує групу пацієнтів із значною, але все ж, невеликою кількістю невусів (більше 10, але менше 50). Однак, автором підкреслюється важливість розмірів даних утворень, а також їх дерматоскопічна картина. Оскільки за обставин невеликої кількості, але розмірів утворень шкіри, що перевищують розмір 0,6 см., а особливо 1,0 см., і мають високе значення ЗДІ і додаткові дерматоскопічні ознаки за трибальною шкалою, ризики даних пухлин шкіри мати атипову або, навіть, злоякісну природу – високі. Однак, остаточне заключення виноситься за даними гістологічного дослідження таких невусів.

Підрозділ 4.5 «Пігментні немеланоцитарні невуси» (сторінки (3), рисунки (2)) освітлений автором, як яскравий приклад неможливості в багатьох ситуаціях підтвердити чи спростувати меланоцитарну природу невусів. При цьому важливу роль відіграє дерматоскопія. І хоча, визначення ЗДІ чи додаткових дерматоскопічних ознак неможливе, автор наголошує на значення дерматоскопії у підтвердженні доброякісної чи злоякісної природи немеланоцитарних утворень шкіри за специфічними ознаками.

Цей розділ є одним із головних частин роботи та містить результати ретельного аналізу клінічних, клініко-дерматоскопічних показників пацієнтів як з поодинокими пігментними невусами, так і з множинними невусами меланоцитарної чи не меланоцитарної природи. Представляє науковий інтерес встановлені автором предиктори груп ризику. Дисертантом встановлено, що дерматоскопія відіграє основну роль у диференційній діагностиці не тільки утворень меланоцитарної природи, але і доброякісних, підозрілих та злоякісних пухлин шкіри. До того ж високе значення ЗДІ чітко вказує на необхідність проведення діагностичної біопсії з подальшим гістологічним дослідженням, особливо при наявності додаткових дерматоскопічних структур за трибальною шкалою.

Розділ 5 «Алгоритм обстеження утворень шкіри та загальний маршрут пацієнта» викладений на 7 сторінках і 1 схема маршруту пацієнта. Дисертантом запропоновано на основі проведених досліджень, статистичного аналізу отриманих даних, розроблених та затверджених на Вченій Раді ВМКЦ ЦР (протокол № 9 від 17.07.2021 р.) методичних рекомендацій щодо дерматоскопічного обстеження військовослужбовців з новоутвореннями шкіри у військово-медичному клінічному центрі центрального регіону (ВМКЦ ЦР) алгоритм обстеження утворень шкіри та детальний маршрут пацієнта з деталізованим поясненням подальших кроків у залежності від отриманого результату обстеження пацієнтів з новоутвореннями шкіри.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» В.О. Кушнір проводить ретельний аналіз результатів власної роботи. Цей розділ дає вичерпне уявлення про методологічні підходи, характер і результати проведених ним досліджень.

Основні результати роботи сформульовані автором у 6 висновках. Вони конкретні, містять відповіді на поставлені задачі дослідження, базуються на цифрових даних та засвідчують важливість підрахунку кількості новоутворень шкіри із зазначенням їх розмірів, дерматоскопічного обстеження даних утворень шкіри та підрахунку загального дерматоскопічного індексу. Дисертація добре ілюстрована, містить 65 рисунків, 12 таблиць та 3 додатки.

У підсумку хочу відмітити, що усі розділи дисертації відповідають змісту роботи, написано послідовно та детально. Представлений у розділах матеріал проілюстрований достатньою кількістю таблиць та рисунків. Наприкінці кожного розділу є коротке резюме із підсумками проведених досліджень та посиланнями на наукові праці, де вони опубліковані.

Дисертантом також представлено практичні рекомендації щодо використання у практичній охороні здоров'я запропонованих діагностичних та лікувальних заходів у пацієнтів з новоутвореннями шкіри.

Список використаних джерел наукової літератури складається із 90 найменувань (з них 15 викладені кирилицею та 75 – латиницею) і оформлений згідно існуючих вимог.

У додатках до дисертації надано відомості щодо наукових праць, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації та наукових форумів, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації; надано методичні рекомендації щодо дерматоскопічного обстеження військовослужбовців у ВМКЦ ЦР та 5 актів впровадження отриманих результатів у навчальний процес та у практичну діяльність.

Отже, дисертація Валерія Олександровича Кушніра за своїм змістом та структурою відповідає існуючим вимогам і у цілому є завершеною науковою працею.

***Рекомендації щодо подальшого використання результатів
дисертації в практиці***

Отримані результати дисертаційного дослідження рекомендується до використання у практичній роботі закладів охорони здоров'я первинної, вторинної та третинної високоспеціалізованої ланок надання медичної допомоги медичних закладів як цивільних, так і військових; у лекційному матеріалі та під час проведення практичних занять на кафедрах дерматовенерологічного, хірургічного та онкологічного профілів закладів вищої медичної освіти; під час написання фахових монографій, публікацій у наукових виданнях.

***Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до
здобувача.***

Дисертаційна робота Валерія Олександровича Кушніра заслуговує на позитивну оцінку. У процесі розгляду оформлення та змісту дисертації з'явилося декілька зауважень, які не є принциповими і не впливають на загальний високий науково-методичний рівень, теоретичне та практичне значення, новизну, основні положення та висновки дисертаційного дослідження. У тексті зустрічаються поодинокі друкарські опечатки, деякі граматичні помилки, стилістичні неточності, інколи – повторення однієї й тієї ж інформації у тексті та на рисунках.

За даними наукової роботи варто було б оформити наукові результати у вигляді інформаційного листа та нововведення в систему Охорони Здоров'я та Міністерства Оборони України для більш широкого впровадження у практику, що підвищило б практичну цінність роботи. У процесі рецензування дисертації в плані наукової дискусії до автора виникли наступні запитання:

1. Якими критеріями Ви користувались при виборі методик діагностичної біопсії підозрілих та злоякісних новоутворень шкіри, саме у військовослужбовців, з подальшим патолого-гістологічним дослідженням;

2. Якими критеріями Ви керувались для визначення методик патолого-морфологічного дослідження і заключень;

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

У тексті дисертації та у наукових публікаціях Валерія Олександровича Кушніра не виявлено ознак академічного плагіату, автоплагіату, фабрикації або фальсифікації результатів. Текст дисертації є оригінальним. За результатами перевірки на плагіат програмним засобом «UNICHEK», рівень оригінальності рукопису дисертації становить 93,64 %, а зафіксовані окремі співпадіння стосуються термінології, посилань на наукову літературу або загальноживаних фраз.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Вважаю, що дисертація Валерія Олександровича Кушніра на тему: «Оптимізація клініко-лабораторного скринінгу новоутворень шкіри у військовослужбовців Збройних Сил України», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною самостійною кваліфікаційною науковою працею, яка містить нові науково обґрунтовані результати, що дозволяють розв'язати актуальну задачу сучасної цивільної і військової медицини – удосконалення клініко-лабораторного скринінгу діагностики, подальшого супроводу і, саме головне, прийняття експертних рішень щодо військової служби пацієнтів як з числа цивільного населення, так і діючих військовослужбовців з новоутвореннями шкіри.

За актуальністю теми, обсягом та методологічним рівнем проведених досліджень, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням та повнотою висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях

дисертаційна робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та вимогам щодо оформлення дисертації відповідно до наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а автор дисертації Валерій Олександрович Кушнір заслуговує на присвоєння ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент:

Доцент кафедри військової хірургії

Української військово-медичної академії,

доктор медичних наук, професор

Сергій АСЛАНЯН